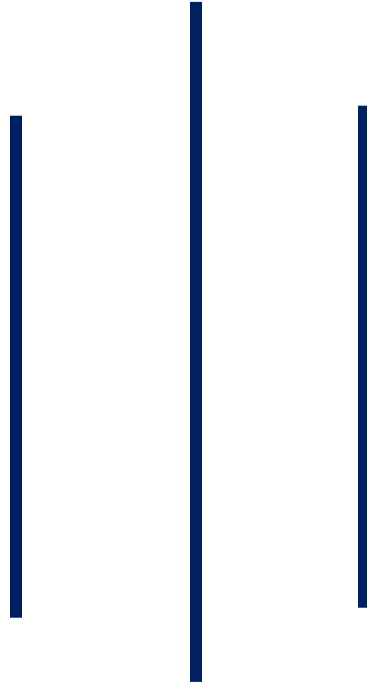

गौमुखी गाउँपालिका अध्यक्ष श्री बिष्णु कुमार गिरी ज्युले गाउँसभाको पन्ध्रौं
अधिवेशन समक्ष प्रस्तुत गर्नु भएको

आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम

२०८० आषाढ १० गते

लिवासे, प्युठान

गाउँसभाका सदस्यहरू ज्यू

अन्य दर्शक दिर्घामा रहनुभएका विशिष्ट व्यक्तिहरू,

- यस गरिमामय सभासमक्ष यस गाउँपालिकाको आ.व. २०८०/०८१ को वार्षिक नीति तथा कार्यक्रम प्रस्तुत गर्दा विगतको वर्षहरूमा विश्वव्यापी कोरोना महामारीले गर्दा देश र समुदायले बेहोर्नु परेको असहज परिस्थिति तथा विश्वव्यापी आर्थिक मन्दीको प्रभावले सामाजिक, आर्थिक तथा जीवनयापनमा पारेको प्रभावको अनुभव गर्दा गम्भिर भएको छु।
- म संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्रसम्मको राजनैतिक आन्दोलनमा राष्ट्र, जनता र समुदायको हितको लागि आफ्नो अमूल्य जीवन अर्पण गर्नुहुने सम्पूर्ण ज्ञात अज्ञात शहिदहरू प्रति उच्च सम्मानको साथ भावपूर्ण श्रद्धाञ्जली अर्पण गर्दछु। घाइते योद्धाहरू र वेपत्ता नागरिकहरू प्रति उच्च सम्मान प्रकट गर्दछु।
- नेपालको संविधानले तीन तहको सरकारको प्रबन्ध गरेअनुरूप संवैधानिक अधिकार र कर्तव्यको पालना गर्ने र गराउने कुरामा यस गाउँपालिकाको सरकार सजग छ। स्थानीय सरकार लोकतन्त्रका आधारभूत मुल्यमान्यता, बहुलवादी खुला समाज, मानव अधिकार, स्वतन्त्र न्यायपालिका, प्रेस स्वतन्त्रता र विधिको शासन प्रति पूर्ण प्रतिवद्ध छ। लोकतन्त्रलाई सामाजिक जीवन पद्धतिको रूपमा स्थापित गर्ने कुरामा स्थानीय सरकार हरपल प्रयत्नशील छ।
- गौमुखी गाउँपालिकाको भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक तथा साँस्कृतिक विविधतालाई आत्मसात गर्दै स्थानीय सरकार सन्तुलित र समन्यायीक विकासको बाटोमा अघि बढ्न दृढ छ।
- गाउँपालिकाको समृद्धि भन्नुनै राष्ट्र तथा समाजको समृद्धि हो भन्ने मान्यताका आधारमा स्थानीय सरकार सुशासन, विकास र समृद्धिको बाटोमा अघि बढिरहेको छ। मालिक होइनौं, सेवक हौं भन्ने मान्यतामा आधारित जनउत्तरदायी सरकार, भ्रष्टाचारमुक्त शासन पद्धति, पारदर्शी, मेहनती र सहयोगी प्रशासन यन्त्रबाट नै समृद्धि हासिल गर्न सकिन्छ भन्ने मान्यतालाई गौमुखी गाउँपालिकाले आफ्नो मार्गदर्शनको रूपमा ग्रहण गरेको छ।

सभाका सदस्यहरू ज्यू

अन्य सबै महानुभावहरू,

- अब म आर्थिक वर्ष २०७९/०८० मा अघि बढाइएका निति तथा कार्यक्रमको समिक्षा संक्षेपमा चर्चा गर्दछु।
- हाम्रो गाउँपालिकाको गत ५ वर्षे अवधीको खरको छाना मुक्त अभियान अन्तर्गत चालु आवसम्म १६९५ घरपरिवारले आफ्नो घरको छाना जस्तापाताले छाडिसकेका छन्। यससँगै गौमुखी गाउँपालिका खरको छानामुक्त गाउँपालिका भएको छ। यसको औपचारिक घोषणा कार्यक्रम आगामि वर्षमा गरिने छ।
- पालिकाका सबै ७ वडामा वडा भवन निर्माण कार्य सम्पन्न, थप सुधार तथा व्यवस्थापनको काम गरिएको छ। वडामा सेवा प्रवाह आफ्नै भवनबाट प्रवाह गरिएको छ।
- प्रावि तह अन्तर्गत कक्षा ५ मा स्थानीय पाठ्यपुस्तक हाम्रो गौमुखी प्रकाशन गरि पठनपाठनमा ल्याइएको छ।
- विद्यालयको भौतिक पुर्वाधारतर्फ रातामाटा प्रावि, गौमुखी प्रावि, दिपेन्द्र प्रावि, जनकल्याण प्रावि, जनज्योती प्रावि, जनजीवन प्रावि, भानु प्रावि, गौमुखी मावि, भूकुटी मावि, नेरा प्रावि नेटा, लोकतान्त्रिक प्रावि, जन

- सहयोगि आविमा गरी १३ वटा विद्यालयका भवन निर्माण तथा संरचनात्मक सुधारको लागि १ करोड ८० लाख बजेटमा खर्च भइ निर्माण कार्य सम्पन्न गरिएको छ।
- चालु आर्थिक वर्षमा १० ठुला मोटरबाटोको नयाँ ट्रयाक खोल्ने तथा स्तरोन्नतीको कार्य सम्पन्न गरिएको छ।
  - अर्खा भिमगिठे जोड्ने मोटरबाटो, ठुलावेसी खुङ्ग वडा कार्यालय, पातिहाल्ना पिपलरुख गुल्मी जोड्ने सडक, भोम्ली थनिका सुइरे जोड्ने सडक, रुतिबाङ्ग हिले झाक्रिदुङ्गा मोटरबाटो मष्टथान बाग्लिबाङ्ग झाक्रिदुङ्गा सडक, सर्वैरा हाडिभिर रजवारा जोड्ने मोटरबाटो, सालिविसौना भुकुटी मावि सडक रहेका छन् नयाँ तथा मर्मत गरी कुल ४३ वटा बाटो मर्मत तथा नयाँ ट्रयाक निर्माणको कार्य सम्पन्न गरिएको छ।
  - प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गत सबै वडामा कुल ३३ वटा योजना संचालन गरिएको छ।
  - यस कार्यक्रमबाट १४५ जनालाई १०० दिनको रोजगार सृजना गरिएको छ। यसमा ८१ लाख ९७ हजार रकम खर्च भएको छ।
  - कृषी उपजको बजारिकरणलाई सहजताको लागि कृषी एम्बुलेन्स खरिद गरिसकिएको छ। यसले स्थानीयस्तरमा रहेका उत्पादनहरूको बजारिकरणमा सहजता प्रदान गर्नेछ।
  - अलैचि प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत ५२ जना कृषकहरूलाई ३६ हजार विरुवा वितरण गरिएको छ। मकैबालीमा भएको क्षतिको राहतस्वरूप १२ सय घरधुरीलाई विउ वितरण गरिएको छ।
  - दाँते ओखर ७० जना कृषकलाई ९ सय ५० विरुवा वितरण गरिएको छ।
  - पकेट क्षेत्र विकास कार्यक्रम अन्तर्गत ३ वटा मकै एउटा धान गरि ४ वटा पकेट क्षेत्र विकास कार्यक्रम संचालन गरिएको छ।
  - किसान सूचिकरण कार्यक्रम अन्तर्गत १४ जना सहजकर्ता परिचालन गरि २ हजार ७ सय घरधुरीको तथ्याङ्क प्रविष्टि गरिएको छ।
  - पशु स्वास्थ्य शिविर वडा नं २ र ५ मा संचालन गरिएको छ। यसबाट १५ सय पशुपक्षीहरूलाई उपचार गरिएको छ। नियमित पशु औषधि वितरण अन्तर्गत २ हजार कृषकहरू लाभान्वित भएका छन्।
  - बाखा प्रवर्द्धन कार्यक्रम अन्तर्गत ९ जना कृषकलाई ५० हजारका दरले अनुदान वितरण गरिएको छ।
  - स्मार्ट कृषी कार्यक्रम रजवारामा संचालन गरिएको छ।
  - गरिवी निवारणका लागि लघु उद्यम विकास कार्यक्रम मार्फत ८३ जनालाई उद्यमशिलता विकास तालिम, १११ जना उद्यमीलाई प्राविधिक सिप विकास तालिम संचालन गरिएको छ।
  - प्रविधि तथा मेशिन औजार हस्तान्तरण अन्तर्गत सिलाइ मेशिन, बुटिक मेशिन, ढाका मेशिन र होजियारी मेशिन वितरण गरिएको छ।
  - ग वर्गका १४५ जना अपाङ्गहरूलाई मासिक भत्ता विरतण गरिएको छ। ३५ जना अपाङ्ग भएकाहरूलाई सहायता सामग्री वितरण गरिएको छ।
  - न्यायिक समितिको जिल्ला सम्मेलन गौमुखी गाउँपालिकामा सम्पन्न गरिएको छ।
  - ३० जना मेलमिलापकर्ताका लागि ४८ घण्टे आधारभुत तालिममा सम्पन्न गरिएको छ। साथै पुनर्ताजगी तालिम १८ जना मेलमिलापकर्तालाई प्रदान गरिएको छ।
  - न्यायिक समितिमार्फत १६ वटा विवाद निरूपण भएको छ। वडाहरूमा जम्मा १५५ वटा विवाद मेलमिलापकर्ता मार्फत निरूपण गरिएको छ।
  - ४४८ घर परिवारका कटुवाल, महिला स्वयं सेविका, ज्येष्ठ अपाङ्ग, लोपोउन्मुख गन्धर्व र बिमा दर्ता सहयोगिहरूको निशुल्क स्वास्थ्य बिमा दर्ता कार्य सम्पन्न गरिएको छ।

- मधुमेह उच्चरक्तचापको परिक्षण उपचार प्रेषण गर्न वडा तथा समुदायस्तरमा निशुल्क चिकित्सकिय स्वास्थ्य शिविर १५ स्थानमा सम्पन्न गरी कुल १९६१ जनालाई सेवा प्रदान गरिएको छ।
- दिर्घरोगी उपचार सहायता, विपन्न नागरिक उपचार सहायता कार्यक्रमबाट ६९ जनालाई सेवा प्रदान गरिएको छ।
- आँखा उपचार केन्द्र बिजुवारद्वारा ३६ जना ज्येष्ठ नागरिकहरूको मोतिबिन्दु शल्यकृया भएको र अनुदान सहयोग गरिएको छ। गौमुखी ५ ठुलावेसिमा आँखा उपचार केन्द्र स्थापनाको लागि अनुदान तथा सहायता प्रदान गरिएको छ।
- गर्भवतीहरूको ग्रामिण भिडियो एक्सरे सेवा संचालन गर्दा ३३५ जनालाई सेवा प्रदान र महिलाहरूको पाठेघरको क्यानसर परिक्षण VIA सेवा संचालन गर्दा ३८० जनालाई सेवा प्रदान र १० जना पहिचान तथा प्रेषण गरिएको छ।
- सामाजिक सुरक्षातर्फको भत्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राहीहरू जम्मा ३२४५ जनामध्ये १३९७ पुरुष र १८४८ महिला रहेका छन्।
- गाउँपालिकाबाट सामाजिक सुरक्षा अन्तर्गत ६९ जना एकल पुरुष र ग वर्गका अपाङ्गहरू १२३ जना लाभग्राही रहेका छन्।
- लाभग्राहीहरूमा २८८६ जनाको नविकरण भएको, ५६८ जना नयाँ थप भएको र २०९ जनाको लगतकट्टा गरिएको छ।

**गाउँसभाका सदस्यहरू,
सबै महानुभावहरू,**

- अव म आर्थिक बर्ष २०८०/०८१ को बार्षिक नीति तथा कार्यक्रम यस गरिमामय सभा समक्ष प्रस्तुत गर्दछु।
- आवश्यकता, लागत, समय, अपेक्षित प्रतिफल तथा प्रभावको आधारमा आयोजना तथा कार्यक्रमको बर्गीकरण तथा प्राथमिकरण गरी सन्तुलित रूपमा स्रोतको परिचालन गरिने छ। योजना र कार्यक्रमको संख्याभन्दा गुणात्मक पक्षमा जोड दिइनेछ।
- संचालन हुने कार्यक्रम तथा योजनाहरू रोजगार वृद्धि तथा उद्यमसिलता विकास गर्ने खालका छन्। आन्तरिक उत्पादनलाई वृद्धी गरि आत्मनिर्भरतर्फ उन्मुखको लागी कृषी तथा पशु पालन क्षेत्रमा थप जोड दिइने छ।
- कृषी तथा पशु सेवा क्षेत्रको प्रवर्द्धन तथा प्रोत्साहनको लागि कृषकहरूबाट उत्पादन भएको उत्पादनहरू गाउँपालिकाले बजारिकरणको व्यवस्था गरिने कार्यक्रमको निरन्तरता रहने छ।
- बजारिकरणको लागि संचालन हाटबजार स्थापना संचालन तथा कृषी एम्बुलेन्सको व्यवस्थापनलाई थप परिचालन गरि उत्पादन बृद्धिमा प्रोत्साहन गरिने छ।
- गाउँपालिकाको आन्तरिक स्रोत वृद्धिको लागी योजनाबद्ध प्रयास गरिनेछ। राजस्व सुधार योजना तयार गरि आन्तरिक आम्दानि वृद्धिको स्रोतहरू खोजि गरिने छ। आन्तरिक आम्दानिको लेखांकन पद्धतिलाई अनलाइन बनाइनेछ।
- गाउँपालिकामा संचालित सबै प्रकारको व्यवसायलाई गाउँपालिकाको कार्यालयमा दर्ता तथा नविकरणलाई अनिवार्य गरिनेछ।

- कृषिमा यान्त्रिकरणको लागी कृषि उपकरण खरिद गर्न अनुदान उपलब्ध गराइने कार्यको निरन्तरता रहने छ।
- आलु पकेट क्षेत्रको रुपमा विकास भएको क्षेत्र बुक्तिचौरलाई व्यवस्थित गर्न थप कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
- गाउँपालिकामा कृषक समूह गठन र सहकारीको प्रवर्द्धन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। यी समूह तथा सहकारीमार्फत उद्यमसिलता विकासमा जोड गरिने छ।
- युवापुस्ताहरूलाई गाउँमै रोजगारको अवसर प्रदान गर्न हरेक योजनालाई रोजगारसँग जोडिने छ। साथै स्थानीय युवालाई स्वरोजगार बनाउन सीपमुलक तालिमको व्यवस्था गरिनेछ। एक घर एक सिपयुक्त जनशक्तिको नीति कार्यान्वयनमा ल्याइने छ।
- यूवा उद्यमिहरूलाई प्रोत्साहन अन्तर्गत यूवा स्वरोजगार कार्यक्रम संचालन गर्न संघ र प्रदेशसँगको सहकार्यमा स्थानीय सहकारीहरू तथा वित्तिय निकायहरूलाई परिचालन गरिने छ।
- कृषी प्राविधिक सेवा तथा उत्पादन सामग्रीहरूको उपलब्धतामा जोड दिइनेछ। उत्पादनको आधारमा किसानहरूलाई प्रोत्साहन सहयोग गर्ने प्रक्रियालाई अगाडी बढाइने छ।
- बस्तुको उत्पादन तथा उत्पादकत्व वृद्धि गर्न बालीहरूको बीउ प्रतिस्थापन तथा पशु नश्ल सुधारका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ। साथै उच्चमुल्यका बालीहरूको अनुसन्धान गरिनेछ।
- पशु चौपायाहरूको संरक्षण र व्यवसाय प्रवर्द्धनको लागि सबै वडाहरूमा भकारो तथा खोर सुधार कार्यक्रम संचालन गरिने छ।
- कृषी तथा पशुजन्य बस्तु तथा उत्पादनको बजारिकरण तथा व्यवसायिकरणलाई प्रोत्साहन गर्ने कार्यको निरन्तरता रहनेछ। कृषी र पशुपालन क्षेत्रमा विपदबाट हुनसक्ने क्षतिको न्यूनिकरण, उद्धार तथा राहतका कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- बाली र पशु बिमा गर्न कृषकहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
- गाउँपालिका तरकारीमा आत्मनिर्भरतर्फ उन्मुख हुन एक घर एक करेसावारीको नीति अवलम्बन गरिनेछ।
- स्थानिय उत्पादकको विक्रि वितरणमा सहजता तथा प्रचार प्रसारको लागि स्थानिय स्तरमा स्थापना भएका हाटबजारलाई व्यवस्थित गरिनेछ।
- कृषी, बन तथा जरिबुटीमा आधारित उद्योगहरूको विकासका लागि आवश्यक सहयोग गरिनेछ। आन्तरिक उत्पादनलाई प्रोत्साहन गर्न मेला प्रदर्शनीमा उत्पादनको बजारिकरणमा जोड दिइनेछ। घरेलु उद्यम सञ्चालन र सञ्चालित उद्यमहरूलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
- गौमुखीलाई प्रदेश सरकारबाट पर्यटकीय क्षेत्र घोषणा गराउन विशेष पहल गरिनेछ। पर्यटकीय पुर्वाधारहरूको विकास तथा व्यवस्थापनमा जोड दिइने छ।
- गौमुखी क्षेत्रमा पर्यटकहरूको आकर्षणको लागि पर्यटकहरूलाई स्थानिय उपहार प्रदान गर्ने अभियानको निरन्तरता गरिने छ।
- बन व्यवस्थापनका उपायहरू अवलम्बन गरिने साथै संरक्षित क्षेत्रको घोषणा गर्न पहल गरिनेछ।
- अतिक्रमित बन क्षेत्र फिर्ता, डढेलो नियन्त्रण र चोरी निकासी नियन्त्रणको लागी समुदायसँग सहकार्य गरिनेछ। बनक्षेत्रबाट उठ्ने राजस्वमा सामुदायिक बन उपभोक्ता समूहसँग सहकार्य गरिनेछ।

- भू संरक्षण गर्न खाली जग्गाहरूमा वृक्षारोपण गरिनेछ। वनसँग सम्बन्धित व्यवसाय तथा संघसंस्थाहरूको निगरानी बढाइनेछ। जडीबुटी तथा सुगन्धित वनस्पतिको संरक्षण, अनुसन्धान तथा समुचित उपयोगलाई प्रोत्साहन गरिनेछ।
- दिगो विकासको मान्यता अनुरूप गाउँपालिकाबाट संचालन हुने विकास योजनालाई वातावरणमैत्री बनाइनेछ। प्लाष्टिकजन्य पदार्थको उपयोगलाई निरुत्साहित गरिनेछ।
- यातायातको विकासले गर्दा बस्तीबाट विद्यालयसम्मको दुरी छोटो भएको सन्दर्भमा विद्यालयहरू मर्जको नीति अबलम्बन गरिनेछ।
- आवश्यक भौतिक पूर्वाधार, शैक्षिक सामग्री, तालिम, विद्यालयको संस्थागत क्षमता अभिवृद्धि, जनशक्ति व्यवस्थापन र अनुशासित शैक्षिक वातावरण निर्माणको लागि गाउँपालिकाभर रहेका विद्यालयसँग सहकार्य गरिनेछ।
- गाउँपालिकाका विद्यालयलाई विभिन्न प्राविधिक शिक्षाको लागि प्रदेश/संघिय सरकारमा पहल गरिनेछ। गाउँपालिकाभित्र क्याम्पस स्थापना गर्न पहल गरिने छ। गाउँपालिकामा रहेका माध्यमिक विद्यालयहरूलाई स्तरवृद्धि गर्ने तर्फ ध्यान दिइनेछ।
- पालिका भित्र सक्रिय सबै राजनैतिक दल, संघ संस्था, अभिभावक, सम्पूर्ण सरोकारवाला तथा बुद्धिजिविहरूको भेला बोलाई कुनै पनि बहानामा विद्यालयलाई बन्द नगराउने प्रतिबद्धता गराउन पहल गरिनेछ।
- आर्थिक अभावकै कारण कुनै पनि बालबालिका माध्यमिक तहसम्मको शिक्षाबाट बञ्चित हुने अवस्थालाई निर्मुल पारिनेछ। आर्थिक रूपले विपन्न, पिछडिएको जातजाती र समुदायका बालबालिकाहरूलाई विद्यालयसम्म ल्याउन र टिकाउनको लागि छात्रवृत्ति प्रदान गरिनेछ।
- सामुदायिक विद्यालयबाट प्रदान हुने शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न विद्यालय व्यवस्थापन समितिका अध्यक्ष र प्रधानाध्यापकलाई विद्यालय सुधारको कार्ययोजना बनाउन लगाई कार्यसम्पादन सम्झौता गरिनेछ। साथै विद्यालयको व्यवस्थापकीय तथा प्रशासनिक सुधारको आवश्यक कार्य गरिनेछ।
- विद्यालयमा कार्यरत शिक्षकहरूको नियमित हाजिरी र उपस्थिति, अनुशासन, काम प्रतिको लगाव तथा इमानदारिता र शिक्षाको गुणस्तर अभिवृद्धि गर्न गरेको प्रयत्नको निरन्तर अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गरि दण्ड र पुरस्कारको नीति अबलम्बन गरिनेछ।
- शिक्षकहरूको शिक्षण क्षमता अभिवृद्धि गर्न विषयगत तथा विभिन्न तालिम संचालन गरिनेछ। अधुरा रहेका शैक्षिक पूर्वाधारका योजना लगाएत अन्य योजनाहरू सम्पन्न गर्ने कार्यको निरन्तरता रहनेछ।
- माध्यमिक विद्यालयहरूमा बर्षे भरि सेनेटरी प्याड उपलब्ध हुने व्यवस्था मिलाइनेछ। विद्यालयमा शुक्रवार अतिरिक्त क्रियाकलाप संचालनलाई अनिवार्य गरिनेछ।
- गाउँपालिकास्तरमा उत्कृष्ट, जेहेन्दार, अति विपन्न विद्यार्थीहरूलाई इन्जिनियर, एमबिएएस डाक्टर र स्टाफ नर्स पढ्नको लागि लाग्ने खर्चको ५० प्रतिशत रकम गाउँपालिकाले लगानि गर्ने निति अबलम्बन गरिने छ। अध्ययनपश्चात केही वर्ष गाउँपालिकामा सेवा गर्न अनिवार्यता गरिनेछ।
- गाउँपालिकास्तरमा भएको शैक्षिक गतिविधिहरूको आधारमा उत्कृष्ट शिक्षक तथा विद्यार्थीहरूलाई पुरस्कृत गरिने छ।
- गाउँपालिकास्तरमा एउटा नमुना पुस्तकालय संचालनको प्रक्रिया अगाडी बढाइने छ।
- भलिबल खेलको माध्यमबाट गाउँपालिकालाई राष्ट्रिय स्तरमा चिनाउन यसको प्रवर्द्धन तथा गाउँपालिकास्तरिय प्रतियोगिताहरू संचालन गरी खेलाडीहरू उत्पादन गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। भलिबल तथा

अन्य खेलमैदान निर्माण, खेल सामाग्री व्यवस्थापन, खेलाडीलाई प्रोत्साहान, बडा स्तरिय नियमित प्रतियोगिता संचालन लगायतका खेलकुद कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

- गाउँपालिकामा रहेको स्वास्थ्य संस्थाहरु, गाउँघर क्लिनिक, खोप क्लिनिक, महिला स्वास्थ्य स्वयं सेविका, स्वास्थ्य आमा समुह सबैको उचित परिचालन एवम् क्षमता विकास र सुधार गर्दै गुणस्तरिय स्वास्थ्य सेवा प्रत्याभुत गराइ विषयगत कार्यक्रम एवं संघसंस्थाहरुको उचित तादम्यता कायम राख्दै सहकार्य एवम् समन्वयमा वृद्धि गर्दै लगिने छ।
- गाउँपालिकास्तरिय १५ शैयाको अस्पताल निर्माणको प्रकृया निरन्तरता रहनेछ।
- बाल स्वास्थ्य तथा मातृ शिशु स्वास्थ्य सेवाको निरन्तरता गरी पुर्ण गर्भ जाँच तथा पुर्ण संस्थागत सुत्केरी अभियान तथा उत्तर प्रसुति सेवालाई विषेश जोड गरी पुर्ण संस्थागत सुत्केरी बडा तथा पालिका घोषणा गर्दै लगिने छ।
- संस्थागत सुत्केरी प्रोत्साहन तथा मातृ शिशु स्वास्थ्य सुधारको लागि **सुत्केरीसँग पौष्टिक आहार प्याकेज कार्यक्रम** संचालन गरिने छ।
- गाउँपालिकास्तरमा रहेको चिकित्सकिय सेवालाई निरन्तरता दिइने छ। **डाक्टर एक हप्ता एक वडामा** कार्यक्रम संचालन गरी वडामा चिकित्सकिय सेवाको पहुँचमा कार्यलाई थप प्रभावकारी गराइने छ।
- आधारभुत स्वास्थ्य सेवाको **पहुँचलाई घर घरमा पुर्याउने अभियान** संचालन गरिनेछ।
- आधारभुत स्वास्थ्य सेवा केन्द्र र आवश्यकता अनुसार सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइहरुमा सुरक्षित प्रसुति सेवा विस्तार गरिदै लगिने छ। २४ घण्टा प्रसुति सेवा तथा अति आवश्यक स्वास्थ्य सेवा प्रवाह गर्न आवश्यक कदम चालिने छ।
- आयुर्वेद स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। आयुर्वेद स्वास्थ्य आरोग्य केन्द्र मार्फत नियमित रूपमा वडाहरुमा आयुर्वेद शिविर तथा विभिन्न कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ।
- विद्यालयभित्र बाहिर रहेका किशोर किशोरीहरु तथा प्रजनन उमेर समुहका महिलाहरुको यौन तथा प्रजनन सुधारका लागी प्राथमिकताका साथ विभिन्न स्वास्थ्य सचेतिकरण कार्यक्रम सन्चालन गरिने छ।
- समाजमा आर्थिक, सामाजिक, व्यक्तिगत रूपमा देखिएका समस्याका कारण उत्पन्न तनाव तथा डिप्रेसनलाई न्यूनिकरण गरि सहज जीवनयापनको लागि मनोसामाजिक मनोविमर्श सेवा संचालन गरिनेछ।
- **मुल देखी मुखसम्म** स्वच्छ तथा सुरक्षित पिउने पानीको उपलब्धतामा जोड गरिनेछ। पुर्ण सरसफाई तथा आनिवानी परिवर्तनको लागि सचेतिकरण कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ।
- दिगो विकास लक्ष्य अन्तर्गत एक घर एक धारा को नितिलाइ अवलम्बन गर्दै वडाहरुमा खानेपानीका योजना संचालन गरिने छ। पूर्ण सरसफाइ अभियान संचालन गरि गाउँपालिकालाई पूर्ण सरसफाइ गाउँपालिका घोषणा गर्ने तर्फ अग्रसर गराइनेछ।
- खानेपानीको मुल तथा कुवाहरु संरक्षणको लागि पानि सुरक्षा योजना कार्यक्रमहरु संचालन गरिने छ।
- गाउँपालिकालाई बालमैत्री, अपाङ्गमैत्री, बालश्रममुक्त, बालविवाहमुक्त, छुवाछुतमुक्त, पुर्ण साक्षर, पुर्ण सरसफाइयुक्त, घरेलुहिसामुक्त पालिका घोषणा गर्ने कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ।
- महिला, अपाङ्ग, दलित, जनजाती, जेष्ठ नागरिक र आर्थिक तथा सामाजिक रूपले पिछडिएका वर्ग समुदायको जीवनयापनमा सुधार ल्याउन सशक्तिकरण, सीप विकास, आयआर्जन तथा रोजगारमूलक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

- आरन, सिलाई कटाई, डोको नाम्लो बुन्ने, वासका सामान, गुन्दी चकटी, कुटानी पिसानी गर्ने मिल जस्ता गाउँघरमा अत्यावश्यक परम्परागत पेशालाई आधुनिकरण, व्यवसायीकरण गरी सम्मानजनक पेशा बनाउन प्रोत्साहान गरिनेछ।
- पालिकामा नयाँ उद्यमी सृजना तथा उद्यमीलाई स्तरोन्नतीको लागि आवश्यक कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको आवधिक योजना, सडक गुरुयोजनाले तय गरेका निति तथा कार्यक्रमको आधारमा यातायातको सुविधासँगै कृषी, पर्यटन प्रवर्द्धन तथा आन्तरिक आयमा टेवा पुर्याउने खालका सडकको दिगो व्यवस्थापनमा जोड दिइनेछ।
- साविकका सडकहरूको वर्गिकरण गरि मर्मत संहार, स्तरोन्नती, पुर्ननिर्माणको काम संचालन लिइनेछ। गाउँपालिकामा रहेका पुराना बाटोहरूको मर्मत संहार गर्न पालिकाले आफ्नै मेशिनको व्यवस्था गर्नेछ।
- विकट बस्तीका समुदाय लाभान्वित हुने गरि झोलङ्गे पुलहरूको लगत संकलन गरि प्राविधिक संभाव्यता र प्राथमिकताको आधारमा मुख्य बाटोहरूमा पुल निर्माण तथा मर्मत संहार गर्ने निति लिइनेछ।
- सडक सञ्जाल विस्तार गर्न गाउँपालिकाको केन्द्रबाट सबै वडासम्मका सडकहरूको स्तर उन्नति गरिने छ।
- गाउँपालिकाभित्र पर्ने मुल सडक, मुल सडकबाट वडा कार्यालय, एउटा वडाबाट अर्को वडा, मुल सडकबाट मुख्य बस्ती तथा मुख्य बस्तीबाट सहायक बस्ती जोड्ने बाटो नजिक भवन संरचना निर्माण गर्दा सडकको बीच भागबाट छोड्नुपर्ने जग्गाको मापदण्ड तोकिनेछ।
- सडकलाई असर पर्ने गरी सडकछेउ रहेका ढुङ्गा तथा अन्य सामग्रीहरू निकाल्न प्रतिबन्ध लगाइने छ।
- सडक तथा भौतिक निर्माणका कामहरूमा आवश्यकताको आधारमा श्रममुलक प्रविधिको प्रयोग गरी गाउँमा रोजगारी उपलब्ध गराउने निति अवलम्बन गरिने छ।
- विपद् प्रतिकार्य योजनाअनुरूप विपद् व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाइने छ। प्रत्येक वडामा कम्तीमा ३० जनाको विपद् प्रतिकार्य टोली गठन गरी तालिम दिइनेछ।
- गाउँपालिकास्तरमा रहेका खालि वन तथा चरनहरूमा वृक्षारोपन गर्ने अभियान संचालन गरिने छ। खालि रहेका निजि जग्गाहरू तथा चरिचरनहरूमा वृक्षारोपन गर्नुपर्ने कुरामा जोड दिइने छ।
- गाउँपालिकाबाट निर्माण गरिने सबै भवन संरचनालाई अपाङ्गमैत्री बनाइनेछ। स्थानीय निर्माण सामाग्री प्रयोग गरी स्थानीय मौलिक कला, परम्परा र संस्कृति झल्काउने घरलाई प्रोत्साहित गरिनेछ। पालिका अन्तर्गत रहेका सरकारी भवन संरचनाको मर्मत सम्भार र सुधारलाई निरन्तरता दिइनेछ।
- गाउँपालिकाको सिँचाई गुरुयोजना तयार गरी सिँचाई प्रवर्द्धन गरिनेछ। पुराना सिँचाई संरचनाको नियमित मर्मत सम्भार, दिगो व्यवस्थापन तथा उपयोग गरिनेछ। पानीको मुल, पूराना पोखरी र तालको संरक्षण गरिनेछ।
- जोखिमयुक्त बस्तीहरूको सुरक्षा र झिमरुक नदी नियन्त्रणका लागि आवश्यक कार्य गरिने छ। गाउँपालिकामा नदी नियन्त्रण तथा व्यवस्थापनको लागि योजनाबद्ध गुरुयोजना तयार गरी कार्यान्वयन गरिनेछ।
- गाउँपालिकाभित्रको अर्थतन्त्र, जनसंख्या, जग्गा जमिन तथा सम्पत्ति, लक्षित वर्ग जाती तथा समुदाय, प्राकृतिक स्रोत साधन लगायतको तथ्यांक संकलन तथा प्रशोधन गरी उपयोग गरिनेछ। तथ्याङ्क संकलन र प्रशोधनमा सूचना प्रविधिको अधिकतम उपयोग गरिनेछ।
- विभिन्न जातजातिहरूको परम्परागत संस्कृति, पहिरन, लोपोन्मुख भाषा संरक्षण र पोशाकको संरक्षण गर्दै सफा पहिरन, हाम्रो पहिचान कार्यक्रम संचालन गरिनेछ।

- आन्तरिक पर्यटन प्रवर्धनका लागि आन्तरिक उत्पादकको खपत तथा होम स्टेको व्यवस्था गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ। गौमुखी तथा झाँक्रीढुङ्गाको विकासका लागि विकास समिति गठन गरि क्षेत्रगत पर्यटकीय विकासको लागि पहल गरिने छ।
- गौमुखी क्षेत्रका गौमुखी, झाँक्रीढुङ्गा, बाइसमूल झरना, रानीताल, नाङ्गिलेक, पुजा तामाखानी, लिवाङ देवी मन्दिर, दहवासे, कैलाश दह, नारीकोट देउराली र खुङ गुफालाई पर्यटकीय क्षेत्रको रूपमा विकास गरी गौमुखी रिडरोडको अवधारणाअनुसार सडक सञ्जालमा जोडिने छ ।
- लक्षित समुहहरूलाई योजना प्रकृत्यामा अर्थपूर्ण सहभागी गराइ क्षमता तथा आर्थिक विकास गर्दै सशक्तिकरणमा जोड दिइने छ। सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम अन्तर्गत एकल महिला, एकल पुरुषको सुरक्षा, संरक्षण र रोजगारीमूलक तालिमलाई विशेष जोड दिइने छ।
- वित्तीय संस्थाहरूको कार्यसम्पादनलाई पारदर्शी गर्न र बचतकर्ताको निक्षेपलाई सुनिश्चित गर्न आवश्यक कानून सहित नियमनको व्यवस्था गरिने छ ।
- स्थानीय स्तरमा रहेका खनिज, जडिबुटी, जङ्गल लगायतका प्राकृतिक श्रोत साधनहरूको संरक्षण र उपयोगको नीति लिई गाउँपालिकालाई आर्थिक समृद्धिसँग जोडिने छ र समुदाय परिचालनका माध्यमबाट सामाजिक तथा आर्थिक परिवर्तनका लागि दिगो विकासका कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ ।
- लैङ्गिक समानता, सामाजिक समावेशिकरण, महिला सशक्तिकरणको माध्यमबाट महिलामाथी हुने घरेलु हिंसा तथा लैंगिक हिंसामा कमि गराई महिलाहरूको सीप विकास, अधिकारमा सचेतना वृद्धि र हरेक तहमा महिलाको नेतृत्व क्षमतामा वृद्धि गरिनेछ।
- बालबालिका सम्बन्धी योजना तर्जुमा, बजेट र कार्यक्रम कार्यान्वयनमा बाल सहभागितालाई प्राथमिकता दिइने छ।
- सेवा प्रवाहहरूलाई चुस्त दुरुस्त, पारदर्शी र विश्वसनिय बनाउँदै सुशासन कायम राख्न नागरिक वडापत्र, सार्वजनिक सुनुवाई, सामाजिक परिक्षण, सार्वजनिक परिक्षण गर्ने तथा गुनासो सुन्ने र सूचना प्रवाहीकरणलाई प्रभावकारी गराइनेछ।
- उपभोक्ता समितिको क्षमता विकास सम्बन्धी तालिम कार्यक्रम संचालन गरी उपभोक्ता मार्फत हुने निर्माण कार्यलाई गुणस्तरीय, व्यवस्थित र प्रभावकारी बनाइनेछ।
- उपभोक्ताहरूले संचालन गरेका योजनाको छनोट, कामको गुणस्तर, समितिको सक्रियता तथा श्रमदानको आधारमा उत्कृष्ट उपभोक्ता समितिलाई पुरस्कृत गरिने छ।
- न्यायीक समितिको क्षमता विकासको लागि विभिन्न कार्यक्रम संचालन गरिनेछ। प्रत्येक वडामा रहेका मेलमिलाप केन्द्रलाई व्यवस्थित गरि न्यायीक समाधानको प्रकृत्या सहज गरिने छ।
- पालिकाभित्रका सबै बस्तीहरूमा गुणस्तरीय टेलिफोन सेवा उपलब्ध गराउन संघ, प्रदेश र नेपाल टेलिकमसँग आवश्यक समन्वय र सहकार्य गरिनेछ। सबै बस्तीहरूमा इन्टरनेट सुविधा पुरयाउन आवश्यक पहल गरिनेछ। संचार माध्यमहरूको स्थापना गर्न आवश्यक पहल तथा प्रोत्साहन गरिनेछ।
- गाउँपालिकास्तरमा बसपार्क, डम्पिङ् साइड, कपर्डहल बनाउनको लागि जग्गा प्राप्त गर्न प्रोत्साहन गरिनेछ।
- जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, शिक्षक तथा सबै गौमुखीबासी जनतालाई क्षमता विकास, सीपमूलक तथा जनचेतना अभिवृद्धिका तालिम कार्यक्रमहरू संचालन गरिनेछ।
- गाउँपालिकाका जनप्रतिनिधि, कर्मचारी, उपभोक्ता समितिका पदाधिकारी, शिक्षक तथा सरकारी कोषको रकम उपयोग गर्ने सबैमा सदाचारिता, इमान्दारिता, मितव्ययीता, निष्पक्षता, कर्तव्यनिष्ठता र पारदर्शिता संस्कार र संस्कृतिको विकास गरिनेछ।

- कर्मचारीलाई कामप्रति उत्प्रेरित गर्न मौद्रिक तथा गैर मौद्रिक सुविधाहरू उपलब्ध गराइनेछ। सकारात्मक सोच विकासको लागि तालिम संचालन गरिनेछ। भ्रष्टाचार र अनियमिततालाई कडाइका साथ निगरानी र दण्डित गरिनेछ।
- बेरोजगारहरूको तथ्याङ्क अध्यावधिक गर्ने तथा वढी भन्दा वढी रोजगार सृजना गर्ने खालका योजनाहरू संचालन गरिनेछ।
- गाउँपालिकाको संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षण गरी गाउँपालिकाको दरबन्दी संख्या एकिन गरिनेछ।
- प्रदेश र संघसँग सहकार्य गरि गाउँपालिकाको प्रशासकीय भवन तथा आवश्यक भौतिक संरचना निर्माण गरिने छ।
- अपाङ्गता भएका व्यक्ति तथा जेष्ठ नागरिकहरूको सामाजिक सुरक्षा भत्ता सहज रूपमा वडा स्तरमा उपलब्ध गराउन पहल गरिने छ।
- ग वर्गका अपाङ्ग र एकल पुरुष तथा महिलाहरूलाई निर्वाह भत्ता प्रोत्साहन स्वरूप उपलब्ध गराइने छ।
- पालिकाको विद्युतीकरणको संजाल घर घरमा पुर्याउनको लागि आवश्यक पहल गरिने छ।
- स्थानीय स्तरमा संचालनमा रहेका लघु जलविद्युत योजनालाई आवश्यक मर्मत संहार गर्ने र नयाँ बन्न सक्ने योजनाहरूको सम्भावनाको खोजी गरि योजना निर्माणको लागि आवश्यक कदम चालिने छ।
- संघ र प्रदेशले लिएको नीतिसँग तादात्म्यता राख्दै गाजा र स्थानीय मदिराजन्य पदार्थको उपयोगिताको संभाव्यता अध्ययन गरिने छ। साथै ४० यूपि भन्दा माथीका मदिरा विक्रि वितरणमा नियन्त्रण तथा निरुत्साहित गरिनेछ।
- गाउँपालिका अन्तर्गत अनुगमन मुल्याङ्कन शाखाको स्थापना गरी गाउँपालिकाबाट संचालन हुने विकास योजना, गाउँपालिका अन्तर्गतका कार्यालय, संघ संस्था, विद्यालयहरूको निरन्तर प्रभावकारी अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गरी दण्ड र पुरस्कारको नीति अबलम्बन गरिनेछ।
- गाउँपालिकाबाट संचालन हुने सेवालाइ घर घरमा पुर्याउन विभिन्न घुम्ति शिविरहरू संचालन गरिने छ।
- यो नीति तथा कार्यक्रम **समृद्ध गौमुखी, खुसी गौमुखीबासी** जनताको दीर्घकालीन सोचमा आधारित छ। यस नीति तथा कार्यक्रम तर्जुमाको सिलसिलामा आफ्नो अमूल्य सुझाव तथा सहयोग प्रदान गर्नुहुने सबै राजनैतिक दल, जनप्रतिनिधि, समाजसेवी, बुद्धिजिवी, पत्रकार, संघ संस्थाका प्रतिनिधि, शिक्षक, कर्मचारी लगायत सम्पूर्ण गौमुखीबासी नागरिकहरू प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु। यो नीति तथा कार्यक्रमको प्रभावकारी कार्यान्वयनको लागि स्थानीय सरकारको नेतृत्वमा सबै सरोकारवालाहरूको सक्रिय सहयोग तथा सहभागिता रहने विश्वास सहित यो सम्बोधन यहाँ अन्त्य गर्दछु।

धन्यवाद ।

जय गौमुखी ।